

Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken 30 juni 2017, nr. 17089359 houdende tijdelijke vrijstelling op grond van artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (Tijdelijke vrijstelling ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*), 2017)

De Staatssecretaris van Economische Zaken,

Handelende in overeenstemming met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu;

Gelet op artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en artikel 53 van de Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europese Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen nr. 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309);

BESLUIT:

Artikel 1

Tijdelijke vrijstelling als bedoeld in artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en artikel 53 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 wordt verleend voor het gebruik van Exirel ter bescherming van de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*).

Artikel 2

De vrijstelling is slechts van toepassing indien de gebruiksvoorschriften in de bijlage bij dit besluit worden nageleefd.

Artikel 3

Dit besluit treedt in werking:

- in de onbedekte teelt van kers met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en vervalt op 31 augustus 2017;
- in de onbedekte teelt van pruim met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en vervalt op 30 september 2017;
- in de onbedekte teelt van blauwe bes met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en vervalt op 30 september 2017;
- in de onbedekte teelt van druif met ingang van 1 augustus 2017 en vervalt op 30 september 2017;

Artikel 4

Dit besluit wordt aangehaald als: Tijdelijke vrijstelling ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg (*Drosophila suzukii*), 2017.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze,
R.P. van Brouwershaven
directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit*

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na dagtekening van dit besluit digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via 'mijn.rvo.nl'. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Bij een digitaal bezwaarschrift stuurt u een kopie van dit besluit mee als pdf-bestand of u stuurt een kopie per post na.

Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE Zwolle. Bij een schriftelijk bezwaar stuurt u een kopie van dit besluit mee met uw bezwaarschrift.

Op mijn.rvo.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen over uw bezwaarschrift, kijk dan op de website: mijn.rvo.nl. of bel: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

BIJLAGE: WETTELIJK GEBRUIKSVOORSCHRIFT EXIREL

Wettelijk Gebruiksvoorschrift

Toegestaan is uitsluitend het professionele gebruik als insecticide door middel van een gewasbehandeling in de volgende toepassingsgebieden (volgens Definitielijst toepassingsgebieden versie 2.0, Ctgb juni 2011) onder de vermelde toepassingsvoorwaarden

Toepassingsgebied	Te bestrijden organisme	Dosering (middel) per toepassing	Maximale dosering (middel) per toepassing	Maximaal aantal toepassingen per 12 maanden	Minimum interval tussen toepassingen in dagen	Veiligheids termijn in dagen of uiterst gewas stadium waarop toegepast mag worden
Kers (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075 % (75 ml/100 L water)	1 l/ha	2	10	7
Pruim (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075 % (75 ml/100 L water)	1 l/ha	2	10	7
blauwe bes (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075 % (75 ml/100 L water)	0,9 l/ha	2	10	3
Druif (onbedekt)	suzuki-fruitvlieg	0,075 % (75 ml/100 L water)	0,9 l/ha	2	14	10

* Verlaging van de dosering is toegestaan, maar van het maximaal aantal toepassingen en de andere toepassingsvoorwaarden mag niet worden afgeweken. Werkzaamheid is bij lagere dosering niet beoordeeld.

Overige toepassingsvoorwaarden

Draag geschikte handschoenen bij werkzaamheden aan behandelde kersen, pruimen, blauwe bessen en druiven.

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing in kersen, pruimen, blauwe bessen en druiven uitsluitend toegestaan wanneer gebruik wordt gemaakt van een KWH k1500-3R2 VLOS 3-rijenspuit met variabele luchtondersteuning en minimaal 90% driftreducerende spuitdoppen en ventilatorstand 'laag' in de eerste 20 meter grenzend aan het oppervlaktewater met inachtneming van een teeltvrije zone van tenminste 4,5 meter.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Resistentiemanagement

Dit middel bevat de werkzame stof cyantraniliprole. Cyantraniliprole behoort tot de diamides. De Irac code is 28. Bij dit product bestaat er kans op resistentieontwikkeling. In het kader van resistentiemanagement dient u de adviezen die gegeven worden in de voorlichtingsboodschappen, op te volgen.

TOELICHTING

1 Algemeen

Artikel 53 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europese Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen nr. 79/117/EEG en nr. 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309) (hierna: Verordening (EG) nr. 1107/2009) en artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) maken het mogelijk in bijzondere omstandigheden tijdelijke vrijstelling te verlenen van het verbod om een niet toegelaten gewasbeschermingsmiddel binnen Nederland te brengen, op de markt te brengen, voorhanden te hebben of te gebruiken.

Tijdelijke vrijstelling kan worden verleend als een maatregel nodig blijkt voor een gecontroleerd en beperkt gebruik ter beheersing van een noodsituatie die op geen enkele andere redelijke manier te bestrijden is.

2 Adviezen

2.1 Noodsituatie

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft een advies opgesteld waarin de vraag wordt beantwoord of er sprake is van een noodsituatie.

Gevaar

Sinds komt 2013 de suzuki-fruitvlieg door heel Nederland voor. Dit is gebleken uit een landelijk monitoringsnetwerk waarbij op verschillende locaties suzuki-fruitvliegen werden aangetroffen, onder andere in kers, pruim, blauwe bes en druif.

Kers:

De larven van de suzuki-fruitvlieg voeden zich met het vruchtvlees waardoor snel rot ontstaat in de geoogste kersen. Zelfs bij een geringe aantasting is de economische schade groot, omdat er nultolerantie is voor de afzet voor aangetaste vruchten. Vanaf juni kan de suzuki-fruitvlieg kers aantasten waardoor eventuele schade later in het teeltseizoen zal optreden.

Pruim:

De aantasting door suzuki-fruitvlieg van pruim waarbij larven in de vruchten zitten geeft, met name in de late oogsten, vruchtuival. De oogst start half juli en loopt door tot en met half september, populatieopbouw kan ook plaatsvinden in de andere waarden zoals kleinfruit, die eerder rijpe vruchten dragen dan de pruim. In 2015 was er forse schade aan pruimen. Afnemers besloten tijdens het seizoen Nederlandse pruimen uit het assortiment te halen, met een forse prijsval tot gevolg.

Blauwe bes:

De aantasting door suzuki-fruitvlieg van blauwe bessen waarbij larven in de geoogste vruchten zitten, maakt dat een aangetaste partij onverkoopbaar is vanwege een nultolerantie voor de afzet voor dergelijke aangetaste vruchten. Zelfs bij een gering aantastingsniveau is de economische schade groot, omdat aangetaste partijen niet in de handel gebracht kunnen worden.

Druif:

Vraat van larven in druiven veroorzaakt azijn. De druif wordt door de larve beschadigd waardoor ook andere insecten die azijn veroorzaken de druif aantasten. De beschadigde druiven zijn ook gevoelig voor een aantasting door grauwe schimmel *Botryotinia fuckeliana*. De druiven worden bruin en rotten weg. Zo kan een hele oogst mislukken. Trossen met beschadigde druiven (en azijngeur) moeten tijdens de oogst worden uitgesorteerd en vernietigd.

Alternatieven

Niet-chemisch

In 2014 is een meerjarig onderzoek gestart, gericht op de ontwikkeling van een integrale strategie voor de beheersing van de suzuki-fruitvlieg in de Nederlandse tuinbouw.

Er zijn geen advies- of waarschuwingssystemen beschikbaar voor suzuki-fruitvlieg.

Op dit moment wordt praktijkervaring opgedaan met het inzetten van boomgaarden met insectengaas. Het moment van aantasting kan door inzetten worden verlaagd, waardoor de aantasting uiteindelijk lager uitkomt. Bij zoete kersen is inzetten een perspectiefvolle optie, die in de praktijk steeds meer wordt toegepast. Inzetten van zure kersen en pruimen is niet rendabel. Inzetten niet overal toegestaan als gevolg van ruimtelijke ordeningsregelingen.

Er zijn nog geen natuurlijke vijanden die in de praktijk kunnen worden ingezet.

Kers:

Het verwijderen van aangetaste vruchten als preventieve maatregel is niet mogelijk omdat de aantasting slecht zichtbaar is. Vroeg oogsten en koelen kan bij een beginnende aantasting nog een verkoopbaar product opleveren, maar gaat ten koste van de kwaliteit en kwantiteit. Wanneer geen gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet, loopt de schade aan het einde van het oogstseizoen bij late rassen op tot 100%.

Pruim:

Tijdens het oogsten en sorteren worden aangetaste vruchten verwijderd vanwege rotvorming. Bij hoge aantastingpercentages stoppen de telers met oogsten.

Hygiëne (alle rijpe en oogstrijpe vruchten verwijderen) en vroeg oogsten zijn beperkt inzetbaar. In de grote bomen lukt het niet om alle vruchten te oogsten.

Vroeg oogsten en koelen kan bij een beginnende aantasting nog een verkoopbaar product opleveren, maar gaat ten koste van de kwaliteit en kwantiteit. Wanneer geen gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet, loopt de schade aan het einde van het oogstseizoen bij late rassen op tot 100%.

Blauwe bes:

Met niet-chemische maatregelen kan de schade worden beperkt. De meeste methoden bevinden zich echter nog in de onderzoeksfase, of kunnen niet onder alle omstandigheden of in alle regio's worden toegepast. De niet-chemische maatregelen zijn daardoor onvoldoende effectief om suzuki-fruitvlieg afdoende te bestrijden.

Druif:

Met niet-chemische maatregelen kan de schade slechts gedeeltelijk worden beperkt. Sommige methoden bevinden zich nog in de onderzoeksfase, of kunnen niet onder alle omstandigheden of regio's worden toegepast. De niet-chemische maatregelen zijn daardoor onvoldoende effectief om suzuki-fruitvlieg afdoende te bestrijden.

Chemisch

In de onbedekte teelt van kers, pruim en blauwe bes is een gewasbehandeling met thiacloprid toegelaten voor de bestrijding van bladluizen en groene appelwants met een veiligheidstermijn van 14 dagen. Dit middel heeft slechts een beperkte werking tegen suzuki-fruitvlieg. De minimum interval tussen twee bespuitingen is 60 dagen, bovendien geldt een veiligheidstermijn van 14 dagen, waardoor het slechts 1 maal inzetbaar is.

In de onbedekte teelt van kers, pruim en druif is een gewasbehandeling met spirotetramat toegelaten ter bestrijding van bladluizen en mag alleen na de bloei worden ingezet. De veiligheidstermijn voor kers en pruim is 21 dagen. Het heeft een systemische werking, waarbij het essentieel is dat het op een groeiend gewas wordt toegepast, in kers en pruim is dat in de eerste maand na de bloei. Door de lange veiligheidstermijn is dit middel geen afdoende alternatief voor de bestrijding van suzuki-fruitvlieg in de oogstperiode van kers en pruim. Het middel heeft geen dodende werking op larven van de suzuki-fruitvlieg.

In de teelt van kersen is een gewasbehandeling met acetamiprid met een veiligheidstermijn van 14 dagen toegelaten ter bestrijding van kersenvlieg. De effectiviteit tegen suzuki-fruitvlieg is onvoldoende.

In de onbedekte teelt van pruim en druif is een middel op basis van chlorantraniliprole toegelaten ter bestrijding van rupsen. Het middel is echter weinig effectief tegen de suzuki-fruitvlieg.

In de onbedekte teelt van blauwe bes is een gewasbehandeling met een middel op basis van spinosad toegelaten ter bestrijding van de suzuki-fruitvlieg. Dit middel mag twee keer per jaar worden ingezet, met een interval van tien dagen en een veiligheidstermijn van drie dagen. Blauwe bes heeft een lange oogstperiode, waardoor minimaal vier bespuitingen tegen suzuki-fruitvlieg nodig zijn.

In de onbedekte teelt van druif is een middel op basis van indoxacarb toegelaten ter bestrijding van rupsen. Dit middel heeft slechts een beperkte werking tegen de larven van de suzuki-fruitvlieg.

Bijzondere omstandigheden

De werkzame stof cyantraniliprole is op de lijst van goedgekeurde werkzame stoffen van Verordening (EG) nr. 1107/2009 geplaatst per 14-09-2016. De MRL voor pruim is inmiddels gepubliceerd. Het middel Exirel op basis van cyantraniliprole is nog niet in Europa toegelaten. Het dossier voor de reguliere toelating is in 2015 ingediend voor onder andere kers, pruim, blauwe bes en druif. Het Verenigd Koninkrijk is zonale rapporteur. De reguliere toelating wordt zomer/najaar 2017 verwacht. Exirel is daarmee niet beschikbaar voor de teelt in 2017.

Conclusie

De NVWA komt tot volgende conclusies:

- een landbouwtechnisch doelmatige teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk;
- een landbouwtechnisch doelmatige teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif in Nederland wordt bedreigd door onvoldoende bestrijding van suzuki-fruitvlieg;
- er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van cyantraniliprole in de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif waardoor een kortstondig noodverband gerechtvaardigd is. Voor de gevraagde vrijstellingsperiode is het middel niet beschikbaar.

De tijdelijke vrijstelling van Exirel voor het bestrijden van suzuki-fruitvlieg in de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif voldoet aan de criteria voor een noodsituatie.

2.2 Risicobeoordeling

Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) heeft een advies opgesteld waarin de vraag wordt beantwoord of er sprake is van aanvaardbare risico's.

Humane toxiciteit

Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende restrictiezin:
'Draag geschikte handschoenen bij werkzaamheden aan behandelde kersen, pruimen, blauwe bessen en druiven.'

Volksgesondheid

Voldoet aan de eisen.

Gedrag in het milieu

Voldoet aan de eisen.

Ecotoxiciteit

Er wordt voor de toepassing van Exirel in de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif een acceptabel risico verwacht voor de volgende aspecten: vogels, zoogdieren, regenwormen, bodemmacro-organismen, bodemmicro-organismen, niet-doelwit planten.

Ook voor aquatische organismen wordt een acceptabel risico verwacht, mits driftreducerende maatregelen worden toegepast.

Voor de aspecten aquatische organismen, bijen en niet-doelwit arthropoden zijn strenge driftreducerende maatregelen nodig in geval van toepassing in de teelt van kers en pruim, en wel de volgende:

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing in kersen en pruimen uitsluitend toegestaan wanneer gebruik wordt gemaakt van een KWH k1500-3R2 VLOS 3-rijenspuit met variabele luchtondersteuning en minimaal 90% driftreducerende spuitdoppen en ventilatorstand 'laag' in de eerste 20 meter grenzend aan het oppervlaktewater met inachtneming van een teeltvrije zone van tenminste 4,5 meter.

Verder is voor het aspect bijen is de volgende restrictiezin nodig:

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Voor de toepassing in bessen en druiven geldt dat niet voldaan wordt aan de norm voor niet-doelwit arthropoden. Het College acht een KWH k1500-3R2 VLOS 3-rijenspuit in de teelt van blauwe bes en druif niet toepasbaar waardoor de norm nog met meer dan een factor 5 overschreden in het geval van de toepassing in appels en met een factor 4,8 in het geval van de toepassing in blauwe bessen en druiven.

Conclusie

Het College constateert dat er na het nemen van risicoreducerende maatregelen / het inachtnemen van restrictiezinnen geen risico verbonden is aan de vrijstelling in de teelt van kers en pruim.

Het College constateert dat na het nemen van risicoreducerende maatregelen / het inachtnemen van restrictiezinnen het risico onvoldoende gereduceerd kan worden in de teelt van blauwe bes en pruim.

Advies

Gezien het risico adviseert het College een vrijstelling ex artikel 38 Wgb van het gewasbeschermingsmiddel Exirel in de teelt van kers en pruim te verlenen onder vermelding van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Draag geschikte handschoenen bij werkzaamheden aan behandelde kersen en pruimen.

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing in kersen en pruimen uitsluitend toegestaan wanneer gebruik wordt gemaakt van een KWH k1500-3R2 VLOS 3-rijenspuit met variabele luchtondersteuning en minimaal 90% driftreducerende spuitdoppen en ventilatorstand 'laag' in de eerste 20 meter grenzend aan het oppervlaktewater met inachtneming van een teeltvrije zone van tenminste 4,5 meter.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Ondanks de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen adviseert het College de vrijstelling van Exirel in de teelt van blauwe bes en druiven niet te verlenen, gezien het risico verbonden aan de beoogde vrijstelling

3 Overwegingen

Een hernieuwde tijdelijke vrijstelling van het gewasbeschermingsmiddel Exirel is gewenst, omdat zonder deze vrijstelling de onbedekte teelt van kers, pruim op geen enkele andere redelijke wijze te beschermen is tegen suzuki-fruitvlieg. Hierdoor wordt de landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif bedreigd. Belanghebbenden spannen zich in om op korte termijn te beschikken over een regulier toegelaten gewasbeschermingsmiddel.

De NVWA is op basis van ervaringen uit de praktijk van mening dat het gebruik van een KWH k1500-3R2 VLOS 3-rijenspuit wel toepasbaar is in de teelt van blauwe bes en druif. Wanneer de rijenspuit wordt voorgeschreven zal het risico van gebruik van Exirel in de teelt van blauwe bes en druif sterk worden gereduceerd.

In het Wettelijk Gebruiksvoorschrift (zie bijlage bij dit besluit) zijn de risico reducerende maatregelen overgenomen die door het Ctgb zijn voorgesteld.

Vrijstelling voor de toepassing van Exirel ter bescherming van de onbedekte teelt van kers, pruim en blauwe bes tegen suzuki-fruitvlieg werd eerder verleend:

- 10 juni 2016, Staatscourant nr. 29883 (kers, pruim en blauwe bes)
- 27 mei 2015, Staatscourant nr. 14425 (kers)

4 Besluit

De adviezen van de NVWA en het Ctgb overwegende, heb ik besloten om op grond van artikel 38 van de Wgb tijdelijke vrijstelling te verlenen voor het gebruik van het gewasbeschermingsmiddel Exirel ter bescherming van de teelt van kers, pruim, blauwe bes en druif tegen suzuki-fruitvlieg.

Dit besluit treedt in werking:

-
- in de onbedekte teelt van kers met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en vervalt op 31 augustus 2017;
 - in de onbedekte teelt van pruim met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en vervalt op 30 september 2017;
 - in de onbedekte teelt van blauwe bes met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en vervalt op 30 september 2017;
 - in de onbedekte teelt van druif met ingang van 1 augustus 2017 en vervalt op 30 september 2017;

*De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze,
R.P. van Brouwershaven
directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit*